

УДК 330.322

Тоцька О.Л., к.е.н., доцент

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ІНВЕСТИВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

У статті визначено рейтинги для окремих видів економічної діяльності в Україні за показниками інвестицій в основний капітал. Обчислено середньорічний рейтинг інвестування для кожного виду економічної діяльності. Побудовано інтегральний показник інвестування в економіку України.

Ключові слова: вид економічної діяльності, інвестиції, рейтинг, інтегральний показник, Україна.

O. Totska

INTEGRAL INDEX OF INVESTING IN THE ECONOMY OF UKRAINE

In the article ratings for the separate types of economic activity in Ukraine on the indexes of investments in the fixed assets are determined. The average annual rating of investing for every kind of economic activity is calculated. The integral index of investing in the economy of Ukraine is built.

Keywords: type of economic activity, investment, rating, integral index, Ukraine.

Тоцкая О.Л.

ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОКАЗАТЕЛЬ ИНВЕСТИРОВАНИЯ В ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

В статье определены рейтинги для отдельных видов экономической деятельности в Украине за показателями инвестиций в основной капитал. Вычислено среднегодовой рейтинг инвестирования для каждого вида экономической деятельности. Построен интегральный показатель инвестирования в экономику Украину.

Ключевые слова: вид экономической деятельности, инвестиции, рейтинг, интегральный показатель, Украина.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Згідно Закону України "Про інвестиційну діяльність", інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [1]. Ними можуть бути як кошти, рухоме та нерухоме майно, майнові права інтелектуальної власності, так і сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, права користування землею, водою, ресурсами тощо. Інвестиції є джерелом відтворення основних фондів, поповнення виробничих запасів, а відтак і розвою економіки країни. Вони можуть вкладатися у різні види економічної діяльності як всередині держави, так і за її межами. Але інвестування окремих сфер народного господарства іноді досить суттєво відрізняється, оскільки надходження інвестицій залежить від періоду їх окупності, середньої ставки доходу інвестиційних проєктів, індексу прибутковості тощо. Виходячи з цього, для потенційних інвесторів одні види економічної діяльності є набагато привабливішими за інші. Не остання роль у стимулюванні інвестиційної діяльності відводиться й державним органам. Адже саме завдяки ефективному законодавству можливе створення сприятливого клімату для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню окремих аспектів інвестування в економіку України присвятили свої праці Н. В. Білецька, І. Т. Грудзевич, М. П. Денисенко, О. А. Івашко, В. І. Ліщук, С. М. Масюк, В. В. Соколовська, Т. О. Шматковська та ін. Зокрема, вони проводили оцінку інвестиційного забезпечення аграрного сектора України [2], розглядали проблеми та перспективи розвитку інститутів спільного інвестування в умовах фінансової кризи [3], методичні підходи до створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні [4],

концептуалізацію фінансового механізму спеціальних режимів інвестиційної діяльності [5], інвестиційну регіональну складову міжнародної конкурентоспроможності економіки [6], теоретико-методологічні аспекти дослідження ефективності інвестиційних проектів [7]. Однак у цих публікаціях не проводилося рейтингове оцінювання окремих видів економічної діяльності в Україні, не будувались інтегральні показники.

Цілі статті. Цілями статті є:

- 1) визначення рейтингів для окремих видів економічної діяльності в Україні за показниками інвестицій в основний капітал;
- 2) знаходження середньорічного рейтингу інвестування для кожного виду економічної діяльності;
- 3) побудова інтегрального показника інвестування в економіку України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вітчизняна статистика при поданні показників інвестування в основний капітал виділяє тринадцять основних видів економічної діяльності [8]. Суми інвестування за кожним із цих видів наведено у табл. 1.

Як бачимо, у 2005–2008 роках суми інвестицій збільшувалися, порівняно з попереднім роком, а у 2009 році відбулося значне зменшення інвестиційної діяльності.

На основі цієї таблиці побудуємо табл. 2, у якій кожному виду економічної діяльності присвоїмо рейтинг залежно від суми вкладених в його основний капітал інвестицій.

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності

(у фактичних цінах; млн грн)

Вид економічної діяльності	2004	2005	2006	2007	2008	2009
С/г, мисливство, лісове господарство	3380,6	5015,7	7309,1	9519,2	16890,1	9381,7
Рибальство, рибництво	38,5	27,0	55,1	35,7	61,5	22,3
Промисловість	28190,8	35031,1	44803,7	64341,4	76617,7	57657,6
Будівництво	4674,6	4929,0	6300,2	9106,6	12469,1	5324,9
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	5322,5	7614,0	11654,7	17778,5	24694,5	14091,2
Діяльність готелів та ресторанів	1073,9	1508,2	1483,4	2613,7	3221,9	2589,0
Діяльність транспорту та зв'язку	15015,3	16887,5	20328,5	31709,4	32558,4	24555,1
Фінансова діяльність	1245,1	1963,9	2386,3	4164,9	4636,0	3358,8
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	11238,2	15334,0	24026,0	39414,5	48839,6	25677,6
Державне управління	1155,7	792,6	1053,6	1571,6	1819,4	894,2
Освіта	953,1	870,2	1163,4	1651,4	2321,7	1484,3
Охорона здоров'я та надання соц. допомоги	1472,2	1296,5	1835,2	2518,1	3530,6	1931,6
Надання ком. та індив. послуг; діяльність у сфері культури та спорту	1953,8	1826,3	2854,2	4061,2	5420,5	4808,5
Усього	75714,3	93096,0	125253,4	188486,2	233081,0	151776,8

Проаналізувавши табл. 2, бачимо, що найбільше інвестуються такі види економічної діяльності, як промисловість, операції з нерухомим майном, діяльність транспорту та зв'язку; найменше – рибальство, державне управління і освіта.

1) види економічної діяльності з середнім (від 6 до 9) середньорічним рейтингом інвестування (будівництво – 6; надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту – 7; фінансова діяльність – 8; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 9);

2) види економічної діяльності з низьким (від 10 до 13) середньорічним рейтингом інвестування (діяльність готелів та ресторанів – 10; освіта – 11; державне управління – 12; рибальство, рибництво – 13).

Для того щоб отримати загальну характеристику показників інвестування в основний капітал, проведемо згортання системи показників, які його описують, в один інтегральний. Використання такого показника зводить ситуацію полікритеріального оцінювання до монокритеріального.

У нашому випадку інтегральний показник, який характеризує інвестування в економіку України з наданням різної ваги окремим видам економічної діяльності залежно від рейтингу інвестування в основний капітал, матиме такий вигляд:

$$I_t = \sum_{i=1}^{13} \alpha_i \frac{p_{it}}{p_t},$$

де I_t – інтегральний показник інвестування в економіку України за t -й період; α_i – вагові коефіцієнти; p_{it} – інвестиції в основний капітал за i -тим видом економічної діяльності за t -й період (млн грн); p_t – загальна сума інвестицій в економіку України за t -й період (млн грн).

Таблиця 2

Рейтинги видів економічної діяльності за рівнем інвестицій в основний капітал

Вид економічної діяльності	2004	2005	2006	2007	2008	2009
С/г, мисливство, лісове господарство	6	5	5	5	5	5
Рибальство, рибництво	13	13	13	13	13	13
Промисловість	1	1	1	1	1	1
Будівництво	5	6	6	6	6	6
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	4	4	4	4	4	4
Діяльність готелів та ресторанів	11	9	10	9	10	9
Діяльність транспорту та зв'язку	2	2	3	3	3	3
Фінансова діяльність	9	7	8	7	8	8
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	3	3	2	2	2	2
Державне управління	10	12	12	12	12	12
Освіта	12	11	11	11	11	11
Охорона здоров'я та надання соц. допомоги	8	10	9	10	9	10
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	7	8	7	8	7	7

Вагові коефіцієнти розподілимо так:

– $\alpha = 0,100$ – для видів економічної діяльності з високим (від 1 до 5) рейтингом інвестування в основний капітал;

– $\alpha = 0,075$ – для видів економічної діяльності з середнім (від 6 до 9) рейтингом інвестування в основний капітал;

– $\alpha = 0,050$ – для видів економічної діяльності з низьким (від 10 до 13) рейтингом інвестування в основний капітал.

Слід зазначити, що сума вагових коефіцієнтів дорівнює одиниці.

Отримані значення інтегрального показника наведено на рис. 1.

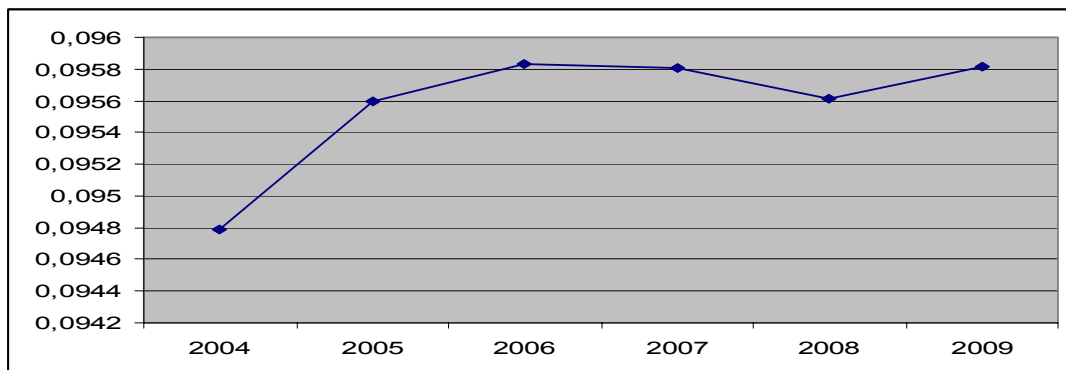

Рис. 1. Динаміка інтегрального показника інвестування в економіку України

Висновки. Аналіз графіка показує, що значення інтегрального показника у 2004 році дорівнювало 0,0948, а в 2005–2009 роках перебувало в межах 0,0956–0,09583. Це дає підставу припустити, що в наступні роки інтегральний показник, який характеризує інвестування в економіку України з наданням різної ваги окремим видам економічної діяльності не перевищуватиме значення 0,0959 і перебуватиме на рівні 0,0956–0,09583.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>
2. Білецька Н. В. Оцінка інвестиційного забезпечення аграрного сектора України / Н. В. Білецька // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 трав. 2010 р.). – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 82–84.
3. Грудзевич І. Т. Проблеми та перспективи розвитку інститутів спільного інвестування в умовах фінансової кризи / І. Т. Грудзевич, С. М. Масюк // Наук. вісн. ВНУ ім. Лесі Українки. Сер. : екон. науки. – 2010. – № 20. – С. 107–111.
4. Денисенко М. П. Методичні підходи до створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні / М. П. Денисенко // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 трав. 2010 р.). – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 59–61.
5. Івашко О. А. Концептуалізація фінансового механізму спеціальних режимів інвестиційної діяльності / О. А. Івашко // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 трав. 2010 р.). – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 277–279.
6. Ліщук В. І. Міжнародна конкурентоспроможність економіки : інвестиційна регіональна складова / В. І. Ліщук // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 трав. 2010 р.). – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 37–38.
7. Шматковська Т. О. Теоретико-методологічні аспекти дослідження ефективності інвестиційних проектів / Т. О. Шматковська, В. В. Соколовська // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 трав. 2010 р.). – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 218–219.
8. Веб-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>